

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. IV. Tempus feriatum pontius solemnitatem nuptiarum prohibet,
quàm ipsum contractum Matrimonij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

Fatemur libenter, & superius facti sumus, Pontificem posse non solum interdici seu prohibere Matrimonium inter particulares personas, sed etiam contrahendum irritare; idque facere, quando in suo interdicto, præter prohibitionem, addit etiam clausulam irritantem; sed negamus hanc clausulam esse irritantem.

128. *Qua sit clausula irritans, ex Aversa.*
 Clausulam irritantem (inquit Aversa q. 10. sect. 2. §. Fatendum) dicimus, quæ intelligatur ipso facto, utpotè dicendo: *sit irritum, sit nullum*, aliòve modo simili. Hic enim loquendi modus non denotat solum separationem conjugum quoad torum, sed totalem Matrimonij nullitatem. Si autem Pontifex diceret de futuro, *Tale Matrimonium erit irritandum, poterit irritari*: tunc debet intelligi tantum de separatione conjugum quoad torum: quia supponeretur Matrimonium fuisse validum, in quo proinde non potest cadere totalis dissolutio, sed tantum separatio quoad torum. Hæc ille.

Respond. ad d. cap. 3.
 Quid ergò, inquis, ad d. cap. *Ad dissolvendum*, in quo hæc particula irritans ponitur: *Id irritum esse decernimus, & vivibus omnino carere?* Gloss. ibi verb. *Irritum*, questionem hanc dissolvit: *Quoad iudicium, inquit, quod movetur in præiudicium ipsius. Simile sup. de Præbend. Inter cætera: secus esset si clausula illa non apponatur, licet mander Papa aliquid fieri, sup. de Præb. Dilectus 1. & c. Dilectus, 2. Sed quid si contraheret Matrimonium contra interdictum Papæ, nunquid irritabitur Matrimonium? Dico quod non, sed separabuntur ad Tempus, sup. de Sponsal. Cum in Apostolica, quousque cognoscatur de impedimento, inf. de Matrimonio contr. contra interd. Eccles. Ex literis, & cap. De muliere. Nam fortius est Matrimonium, quam interdictum Papæ. Hæc Glossa.*

129. *Verba cap. 18. de Sponsal. expendantur.*
 Subdo ego verb. c. *Cum in Apostolica, Verum quia villicum & mulierem, quam superinduxit, pendente lite prioris uxoris, invicem assensu consensisse: Consultationi tua taliter respondemus, quod imposta viro penitentia competenti, & infra penitentia tempus carnali commercio interdicto, postea in maritali copula poterunt remanere. Ubi Gloss. verb. Remanere, inquit: Sic patet, quod aliquis habens uxorem, licet eam vivente, & lite etiam pendente contrahat cum alia, soluto primo Matrimonio, tener secundum: sed hoc locum habet cum primum Matrimonium fuit nullum.*

Igitur non est verisimile Innoc. 3. d. cap. *Ad dissolvendum*, voluisse irritare Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ, quidquid dicat Pontius supra; sed solum statuisse, ut notat Gloss. ibi verb. *Interdicimus: Quod si per extortionem vel violentiam quidquam fieret in præiudicium puella, sive in iudicio, sive extra, non præiudicaretur ei.*

130. *Obicitur Decretum 4. Cælest. Papæ.*
 Obicitur præterea, contra communem doctrinam, Decretum quartum Cælestini Papæ (refertur 35. q. 6. c. 2.) quod sic incipit: *Videtur nobis, quod secunda, quam contra prohibitionem Ecclesiæ duxit, non sit uxor, etiamsi primam non haberet desponsatam. Nam quod contra interdictum & ordinem Ecclesiæ factum est, tamquam inordinatum, ratum non haberi, tam Divina, quam humana*

legis proclamat auctoritas.

Respondet Aversa sup. sect. 1. §. *Vbi & non-Respons. Aversa.*
 Respondet Aversa sup. sect. 1. §. *Vbi & non-Respons. Aversa.* in fine: Cælestinus loquebatur de peculiari casu, quo quidam superduxerant alteram uxorem, vivente primâ, & intellexit tale Matrimonium, factum contra legem dirimentem, ratum & validum non esse. Hæc ille.

Sed contra: ait Pontifex, *Etiamsi primam non haberet desponsatam. Respondeo: desponsatam solemniter. Hinc titulus illius Decreti apud Binium to. 1. Concil. Questionis de binis uxoribus, uni ductis, quarum prior non fuerat solemniter desponsata, expeditio.*

Et patet fuisse desponsatam ex verbis immediate subsequenter: *Quia igitur ea, quam inordinatè superduxit, prohibitione renitente, uxor non est, cogendus est eam recipere, quam juravit & desponsavit, & ex ea prolem genuit, ut juramenti religio non vilipendatur, & fides ad invicem promissa servetur, & proles in cultu Dei nutriatur, & educetur, & alij inde occasionem pejerandi & alias decipiendi assumere non valeant.*

Igitur interdictum speciale, nisi habeat adjunctam particulam irritantem, aut tamquam irritans consuetudine receptum sit, est prohibeat Matrimonium contrahendum, non tamen dirimit contractum. Nunquid idem dicendum de tempore feriatu?

CONCLUSIO IV.

Tempus feriatum potius solemnitatem nuptiarum prohibet, quam ipsam contractum Matrimonij.

132. *Quod hic sit tempus feriatum.*
 Tempus feriatum hic intelligitur illud tempus, quo præscriptum est ab Ecclesia, ne celebrentur nuptiæ. Et quidem iure veteri pluribus temporibus id præscriptum erat, 33. q. 4. *feriatum, c. 8.* (quod desumptum est ex Laodiceni Concil. c. 52.) *Non oportet in Quadragesima, aut nuptias vel qualibet natalitia celebrare.*

Item cap. 10. ead. (ex Concil. Ilerdensi) *Diversa tempora, quibus olim prohiberentur nuptiæ, usque in Octavas Pasche, & tribus hebdomadibus ante festivitatem S. Ioannis Baptista, & ab Adventu Domini usque post erat contra Epiphaniam nuptias celebrare. Quod si factum fuerit, heri Mens. sepaventur.*

Præterea apud Nicolaum Papam ad consulta Bulgarorum cap. 48. (& refertur ead. c. 11.) sic legitur: *Nec uxorem ducere, nec convivia facere in quadragesimali tempore convenire posse nullatenus arbitramur.*

Denique cap. 4. de Feriis: *Capellanus tuus (frater Episcopi) coram nobis ex parte tua proposuit, quod cum statuta Canonica declarent, nuptias tribus septimanis ante festum Nativitatis B. Ioannis Baptista minimè celebrari debere. Et infra: Quia tamen a Septuagesima usque ad septem dies post Pentecosten celebrari nuptia non sinuntur, & postea etiam tribus septimanis vel pluribus ante festivitatem S. Ioannis sine differentia celebrantur, posterior*

sententia (quæ ait, tres hebdomadas ante festum S. Joannis non oportere intelligi proximè & immediatè ante ipsum Festum : sed meliùs intelligi à tribus diebus Rogationum antè Ascensionem usque ad Octavam Pentecostes) meliori & subtiliori nititur ratione : & sic, secundum Canones, à Septuagesima usque post Octavam Pasche : sic, juxta consuetudinem Ecclesie Romanae, usque post septem dies festi Pentecostes (quod caret Octavis) nuptiæ suspendantur : in Dominica, quæ sequitur, & deinceps possunt licite celebrari.

134.
Tempora
quæ hodie
prohibentur
ex Trid.

Ecce diversa & plura tempora, quibus Ecclesia olim prohibuit celebrare nuptias. At modò Concilium Trid. sess. 24. cap. 10. ad hæc tantum tempora prohibitionem reduxit : Ab Adventu (inquit) Domini nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque in Octavam Paschalis inclusive, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari sancta Synodus præcipit, in aliis verò temporibus nuptias solemniter celebrari permittit : quas Episcopi, ut eà quæ decet modestiæ & honestate fiant, curabunt : sancta enim res est Matrimonium, & sanctè tractandum.

Expenduntur
verba
Trident.

Ubi in primis per illa verba : In aliis verò temporibus &c. Concilium satis significat, se derogare aliis temporibus, præter enumerata, jure antiquo prohibitis.

Secundò notandum, quòd Concilium non dicit : antiquas nuptiarum prohibitiones, sed : Antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones. Item non dicit : in aliis verò temporibus nuptias celebrare permittit : sed : Nuptias solemniter celebrare permittit.

135.
Per celebrationem
nuptiarum
intelligitur
solemnitas.

Intellexerunt itaque Patres Concilij per celebrationem nuptiarum, olim prohibitam certis temporibus, non ipsum contractum privatum Matrimonij, aut ejus consummationem ; sicut nec antecedentes præparationes, sponsalia, & denuntiationes, ac simplicem traductionem sponsæ in domum viri, sed solemnem nuptiarum celebrationem, per quam intelligitur tum benedictio, quæ solemniter intra Missæ Sacrificium in Ecclesia celebratur ; tum etiam sæcularis pompa, cum festivis lætitiæ signis, utpotè traductio sponsæ cum plausu & comitatu, convivia, choreæ, cantus, & similia. Ita communitè DD.

Habetur
expressè in
Rit. Rom.

En habetur expressè in Rit. Rom. Tit. de Sacram. Matr. ibi : Postremò meminerint Parochi, à Dominica 1. Adventus usque ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque ad Octavam Pasche inclusive solemnitates nuptiarum prohibitas esse, ut nuptias benedicere, sponsam traducere, nuptialia celebrare convivia, Matrimonium autem omni tempore contrahi potest. Ubi apertis verbis traditur nostra Conclusio.

136.
Hæc prohibitio est
jura, ex Trid.

Porò hanc prohibitionem esse justam, definit Concilium Trid. sup. can. 11. si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab Ethnicorum superstitione profectam ; ... anathema sit.

Ratio ejus
ex d. Thom.

Sed quæ ratio hujus prohibitionis ? Teste D. Thomæ 4. dist. 32. q. un. a. 5. q. 4. in corpo-

re, antiquæ prohibitionis ratio fuit : quòd tribus illis anni temporibus olim Communio esset in præcepto ex Concil. Agathensi can. 18. Solemnitates autem nuptiarum vehementer animos à spiritualibus avocant, ad carnaliaque trahunt, cum in illis convivia fieri & multa alia lætitiæ vanæ signa exhiberi soleant. Quapropter iis temporibus vetitæ fuerunt, ut vel sic à carnalibus his abstinentes sese homines colligerent, Communionique paratiores redderentur. Hæc sunt verba D. Thomæ : Quando nova sponsa traduntur, animus conjugum magis ex ipsa novitate ad curam carnalium occupatur, & ideo in nuptiis consueverunt signa multa lætitiæ dissolvi ostendi ; & propter hoc illis temporibus, in quibus homines præcipuè debent se ad spiritualia elevari, prohibitum est nuptias celebrari. Huc autem est ab Adventu usque ad Epiphaniam, propter Communionem, quæ secundum antiquos Canones in Nativitate convenienter fieri solet ; & à Septuagesima usque ad Octavas Pasche, propter Communionem Paschalem, & à tribus diebus ante Ascensionem usque ad Octavas Pentecostes propter præparationem ad Communionem illo tempore sumendam.

Nec tamen (inquit Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 1.) ea fuit sola ratio hujusmodi prohibitionis (ut bene probat Bellarminus lib. 1. de Matr. c. 31. §. Adde quòd) sed etiam, ea esse Festa omnium toto anno occurrentium celeberrima : quare placuit Ecclesie, fideles ab his abstinere, quò aptius jejuniis ac orationi vacarent, quæ id tempus maximè decet. Hæc ille.

Ex quibus patet responsio ad argumentum, quòd Hæretici ex adverso adducunt, dicentes : hodie cessat causa antiquæ prohibitionis : ergò etiam cessat effectus, id est, prohibitio. Antecedens probant ; quia hodie cessat præceptum ter in anno communicandi, non tenentur enim ad Communionem accedere nisi in Paschate ; Communio autem erit causa prohibitionis.

Respondet Bellarminus sup. §. sed in utroque ; Etiam si non teneantur Christiani omnes lege Ecclesiastica ad Communionem accedere, nisi in Pascha, tamen adhuc viget consuetudo in tota Ecclesia communicandi in Natali Domini ; adeò ut rari sint omnino, qui id non faciant. In Pentecoste rarior est Communio, & ideo etiam fortassè Concil. Trid. hoc tempore nuptias solemniter fieri permittit.

Adde : quòd non est sola Communio causa illius Decreti, sed celebritas etiam principium Festorum, ad quæ Ecclesia per jejunia & orationes filios suos præparare satagit : non autem benè conveniunt pompæ nuptiales, convivia, saltationes, & alia signa lætitiæ, cum præparatione illa, præsertim Quadragesimæ & Adventus. Nec in ullo Decreto eorum, quæ habentur 33. q. 4. vel in titulo de Foris, expressè ponitur causa Communionis, sed solum Festorum celebratio, hæc tenet Bellar.

Appositè D. Bonaventura 4. dist. 32. a. 4. q. 1. in corp. Dicendum, quòd duplex est ratio, quare in his tribus temporibus interdictum est nuptias celebrari. Vna scilicet moralis, alia figurativa. Moralis quidem moralis.

137.
Alia ratio,
ex Bellar.

Sanchez.

Arg. Hæreticorum.

138.
Satisfit ex
Bellar.

139.
Rationes
prohibitionis
ex d. Bonav.
una
quidam
moralis.

Quidem est de his tribus temporibus anni propter præcipuarum solemnissimum expectationem, in quibus consueverunt fideles communicare, scilicet Natali Domini, Pascha & Pentecoste, quando debent se fideles preparare, ut Dominum suum possint dignè & reverenter accipere; & per hoc debent sensum à terrenis aliquatenus elevare: & quoniam in sponsa traditione, & nuptiarum celebratione, propter novitatem vehementer animus convertitur ad illud, quod deorsum est, & ad gaudia vana, ideo ista tria tempora ex rationabili causa sunt interdicta, scilicet tempus Adventus usque ad Octavas Epiphania, tempus à Septuagesima usque ad Octavas Pascha, tempus à tertio die ante Ascensionem usque ad Octavas Pentecostes, & quia multa abusiones sunt, qua his temporibus non conveniunt.

Alia figura his.

Alia est ratio figuralis; scilicet quia his temporibus sunt dies jejuniorum, & sicut dicitur Matth. 9. Non debent filij sponsæ lugere, quamdiu cum illis est sponsus, cum autem auferetur &c. ideo quodammodo in his diebus signatur absentia sponsi, & ideo in talibus diebus non debet fieri sponsi & sponsa conjunctio, nec nuptiarum celebratio. Unde non est interdictum contrahi sponsalia, vel Matrimonium in his diebus per simplicem consensum; sed interdictum est nuptias celebrare, & sponsam in domum viri adduci; & hoc totum congruitatis rationem exigit pro eo, quod est constitutio humana. Ita Doct. Seraphicus.

140. Quare Trid. coarctasse, ut libentius & facilius servarentur. Et quia tempora Quadragesimæ & Adventus sacratiora sunt, in quibus poenitentiae & mæstitiæ signa in Ecclesia exhibentur; et Festa Resurrectionis, ac Nativitatis Domini vel ex debito, vel ex devotione, frequentiori Sacramentorum usu à fidelibus celebrantur. Hæc ille.

141. An hoc prohibitio graviter obliget Affirmat Averfa.

A quo si quæras; an hoc præceptum Ecclesiæ graviter obliget? Respondet affirmativè, tum Sacerdotes, ne iis temporibus hanc benedictionem (intelligit benedictionem solemnem) impendant; tum laicos ipsos conjugatos, ne eam petant aut suscipiant: quia res est gravis & sub verbis præceptivis præscripta, & in praxi quoque servatur. Quare non solum ex contemptu aut scandalo, sed ex qualitate ipsa præcepti, peccatum esset mortale illud transgredi: sicut & præcepta jejuniorum, Fæstorum ac similia.

An poena infligenda a jure sit observanda, ex eod.

Jubentur etiam conjuges eodem cap. Non oportet, 33. q. 4. in poenam hujus transgressionis separari, scilicet ad tempus ad arbitrium Episcopi. Quæ poena, cum revocata non sit, esset infligenda & observanda, etiam si Matrimonium esset postea consummatum. Dummodò tamen non esset periculum incontinentiæ ex parte alterutrius conjugum; quia tunc hæc poena esset in aliam commutanda. Multò magis Sacerdos esset ad arbitrium Episcopi puniendus, cum in jure non sit certa poena pro ipso taxata. Hucusque Averfa.

142. Hanc gravitatem obli-

Idem docet Sanchez sup. n. 3. dicens: Et quidem in his feriarum temporibus benedictiones nuptiarum esse prohibitas, dubitat nemo.

Quia consuetudo totius Ecclesiæ id testatur. Quare culpa esset lethalis huic præcepto contravenire. Nam tamquam de re gravi semper intellexit Ecclesia. Idque non obscurè significat d. Trident. dum sess. 24. de Matrimo. cap. 10. diligenter servari præcipit hanc prohibitionem.

gationis dicitur etiam Sanchez.

Nec audiendum esse existimo Barthol. à Ledesma de Matr. dub. 60. §. sed dubitatur, ubi dicit, cessante scandalo & contemptu, non esse peccatum mortale. Verum non ex scandalo & contemptu, quæ omnibus generalia sunt ad culpam constituendam, sed ex ipsa præcepti natura & gravitate, quam Ecclesiæ consuetudo & verba Tridentini testantur, culpa hæc lethalis contrahitur; sicut cessante scandalo & contemptu, cætera præcepta Ecclesiastica rei gravis, ut audiendi Sacri, jejunandi, obligant sub mortali. Hæc ille.

Rejicitur Ledes. qui opusimum docet cessante scandalo & contemptu.

Et ideo consequenter docet n. 4. Sacerdotem adversus hoc præceptum benedicens nuptias, gravi poenâ plectendum esse, arbitrariâ tamen: cum, inquit, nulla in jure præscripta sit. Ea autem, quæ jure definita non sunt, arbitrio judicis demandantur.

143. Similiter docet Sanchez poenam esse infligendam tum Parochis tum contrahentibus.

Præterea n. 5. asserit: sponfos id præceptum transgredientes, in delicti poenam ad tempus separandos esse. Id autem tempus, inquit, quo separandi sunt, est dum feriarum tempus, quo interdictæ sunt nuptiarum solemnitates, durat. In quo utique puncto opponitur hic Auctor Averfæ, qui, ut statim audivimus, illud tempus relinquit arbitrio Episcopi.

Et hoc meo judicio, salvo meliori, probabilius apparet. Ducor ratione, jam statim à Sancho assignatâ: quia ea quæ jure definita non sunt, arbitrio judicis demandantur. Subsumo ego: atqui nullo jure definitum est tempus separationis; ergò arbitrio judicis demandatur. Separatio quidem definita est d. cap. Oportet, ibi: Quod si factum fuerit, separantur; & ideo separatio imponenda, nisi subfit periculum incontinentiæ, ut eod. n. docet Sanchez: sed ubi in jure dicitur, separandos esse, dum feriarum tempus durat? Illud ergò jus expectabimus.

144. Quanto tempore debeant sponsi separari.

Interea dico cum Sanchez sup. separandos esse, etiam jam Matrimonio consummato, quidquid dicat Tabiena permotus hæc ratione; quia Matrimonio semel consummato, non amplius peccant coeundo. Fundamentum nostrum est: quia hujus separationis ratio, non est culpa coitus, ille enim, etiam primus in eo tempore semper vacat culpâ, ut infra videbimus, & jam sup. diximus, sed culpa suscipiendi benedictiones contra Ecclesiæ interdictum, cui culpæ ea poena jure indicta est. Et cum sit poena gravis, quidni etiam culpa sit gravis? Quippè debet poena esse proportionata culpæ.

An debeant separari etiam consummatum Matrimo.

Neque jam dictis obstat; quod Glossa in d. c. Oportet, vocet transgressionem hujus præcepti contemptum, in propositione casus, dicens: Hic prohibetur certis temporibus anni aliquam duci uxorem, & si fuerit traducta, separantur ad tempus pro contemptu ad poenitentiam. Intelligit quippè contemptum virtuales, qui intervenit in om-

145. Occurrit objectioni.

Per contemptum non intelligitur semper in iure for malis contemptus.

ni transgressione legis.

Colligo ex cap. 2. de Matr. contr. contra interdicit. Eccles. ubi in fine dicitur: *Licet enim contra interdicitum Ecclesie ad secunda vota transire non debuerint: non est tamen conveniens, ut ob id solim Sacramentum conjugij dissolvatur. Alia tamen poenitentia eis debet imponi, quia contra prohibitionem Ecclesie hoc fecerunt.* Ubi Gloss. verb. *Ob id, inquit: Sed poenitentia debet ei imponi, quia mandatum Ecclesie contempfit, id est, quia fecit contra prohibitionem Ecclesie.* Ergo transgressio cuiuscumque legis, juxta Glossam, contemptus potest appellari late accipiendo *ly Contemptus*; quia non est major ratio de transgressione hujus legis, quam illius.

146. Et in illo cap. agitur de transgressione seu violatione prohibitionis Ecclesie, factae sub excommunicationis interminatione, quae indubie mortalis est; secluso formali contemptu, & meretur poenitentiam: ergo per *ly Contemptus* Gloss. non semper intelligit formalem contemptum, sed aliquando quamcumque voluntariam transgressionem legis seu prohibitionis Ecclesie.

Sic etiam Gloss. in e. 65. 2. q. 6. verb. *Metropolitano*: ex contemptu dicit fieri, quod fit sine causa, ibi. *Ex contemptu ergo intellige fieri, quando sine causa declinatur ejus (Metropolitani) jurisdicatio.*

147. Et cap. *Cum illorum*, de Sent. excom. praesumitur contemptus, quando aliquis scienter transgreditur prohibitionem Ecclesie, ibi: *Qui scienter in contemptum Ecclesiastica disciplina se fecerint ordinari, ab executione suscepti Ordinis & officij decernimus manere suspensum.* Circa reliquos vero facti memoriam vel juris peritiam non habentes, monasteriorum utilitate pensata, post injunctam regularem poenitentiam & peccatam, Abbates ipsorum poterunt dispensare.

Ubi Gloss. verb. *In contemptum*, ait: *Quod semper praesumitur, nec admitti debet: probatio in contrarium.* Ergo non semper quando in iure, aut in Gloss. ponitur verbum: *Contemmi*, aut: *Contemptus*, intelligi debet contemptus verus & formalis.

148. Itaque ut in casu proposito Sacerdos benedicens tempore feriato, aut sponsi benedictionem suscipientes, peccent mortaliter, aut incurant poenam, a jure praescriptam, vel ab homine praescribendam, non requiritur formalis contemptus, ut sup. diximus; sed sufficit, ut id faciant scienter.

Nec dixeris: Matrimonium juxta Tridentinum debet contrahi coram Parocho & testibus, atque ordinarie contrahitur in Ecclesia; quippe haec fieri possunt sine solemnibus benedictione, & debent fieri, nisi accesserit legitima dispensatio.

149. Sed, interrogat aliquis, equis potest in illa lege dispensare? An solus Pontifex? An etiam Episcopus aut Parochus? Pontificem posse dispensare, nemo ambigit; nam quilibet jure ordinario dispensat in propria lege, etiam pacto vel juramento munita, aut a Superiore confirmata. Constat autem hanc prohibitionem non

esse juris Divini, sed juris tantum Ecclesiastici; ergo nihil obstat, quin Pontifex ex justa causa possit in ea, tamquam in propria lege, jure ordinario dispensare.

Certum etiam est, Parochum potestate ordinaria non posse in ea dispensare; haec enim solum competit illis, qui habent potestatem condendae legis; manifestum autem est, Parochum non habere ejusmodi potestatem, cum nullam habeat jurisdictionem in foro externo, legislatio autem sit actus jurisdictionis externae. Quantum ad potestatem delegatam, illam indubie posset Parochus habere; an vero habeat, pendet ex voluntate Pontificis, adeoque res facti est, de quo infra videbimus.

De eo ergo hic praecipue dubitatur, utrum Episcopus habeat potestatem ordinariam dispensandi in dicta prohibitione, quae est difficultas communis ceteris legibus Pontificis. Siquidem dubio procul d. prohibitio est lex Pontificia; quod ergo de aliis legibus dixeris, idem dicendum erit de hac lege.

Sunt autem qui existimant, quoties Pontifex expresse non prohibet dispensationem, sed simpliciter legem fert, Episcopum posse in ea dispensare. Si vero expresse prohibeat dispensationem, non posse. Hoc certissimum est; quia ab illo pendet potestas inferioris: illud communiter negatur, ex Clement. *Ne Romani*, 2. de Elect. ibi: *Nos inter cetera praecipue attendentes, quod lex Superioris per inferiorem tolli non potest.* Item ex cap. 6. de Major. & obed. in principio: *Cum inferio Superiori servare nequeat vel ligare, sed Superior inferiorem liget regulariter & absolvat, aliisque similibus juribus.*

Et ratio est: quia inferior non potest irritare vel impedire voluntatem Superioris, non solum ipso invito, sed etiam ipso non consentiente: ergo nequit dispensare in lege ejus, propter solum non prohibitionem specialem, sed necessaria est positiva concessio per voluntatem expressam, vel saltem tacitam, aliquo sufficienti modo significatam.

Antecedens patet, tum ratione physica; quia inferior virtus non potest impedire superiorem; tum ratione morali; quia rectitudo gubernationis postulat, ut voluntas Superioris praevaleat contra voluntatem inferioris, nisi Superior ipse cedat. Ad hoc autem necesse est, ut tollat priorem voluntatem, quod non fit nisi per positivum consensum vel concessionem. Consequentia vero clara est; quia dispensatio aufert voluntatem Superioris, seu impedit effectum ejus in particulari materia.

Confirmatur: quia dispensatio est actus jurisdictionis; sed inferior, ut sic, non habet jurisdictionem circa legem Superioris, nec circa personas illi subditas, formaliter in eis talem subjectionem considerando; quia est altioris rationis, ut sic dicam; ergo non habet inferior potestatem dispensandi in lege Superioris, nisi ei concedatur. Ita Suarez de LL. lib. 6. c. 14. n. 4.

Si dixeris; ratione officij conceditur haec potestas

Parochus ordinaria potestate non dispensat.

150. An Episcopus possit.

Quando Episcopus possit dispensare in lege Pontificia.

151.

Inferior non potest impedire voluntatem Superioris, ipso non consentiente, ex Suarior.

152.

Confirmatur.

153.

Evasio precluditur.

Suarez.

testas, eo ipso quòd officium datur. Hoc est (inquit Suarez sup. n. 5.) quòd contendimus falsò & sinè fundamento dici; quia illa implicita concessio seu consecutio, neque ex natura rei habetur, ut probant rationes factæ; quia illud munus seu officium absolutè inferius est & subordinatum Superiori; neque in ea intelligitur concessa virtus, supra actionem vel effectum Superioris.

Neque etiam illa consecutio habet in jure fundamentum; quia potius generales regulæ juris sunt in contrarium, ut ex allegatis constat. Et optimum argumentum est; quia quando jura volunt concedere hanc potestatem inferiori, id declarant. Et è conversò multæ irregularitates, suspensiones &c. non possunt ab Episcopis dispensari, juxtà receptam doctrinam, de quibus non invenitur prohibitio; sed tantum, quia non inveniuntur concessæ: ergò signum est, requiri concessionem, præter officium, ut inferior possit in lege Superioris dispensare. Hæc ille.

154. *Obijciunt cap. 29. de sent. excom.*

Sed contrà: in jure cap. Nuper, de Sent. Excom. dicitur, eo ipso quòd Legislatores sibi non reservat absolutionem ab excommunicatione, eam inferiori concedere, ibi: Quia tamen conditor Canonis, ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi.

Ubi Gloss. verb. Non retinuit, inquit: Et est hic arg. Episcopus posse dispensare, ubi specialiter dispensatio non est inhibita, arg. sup. de sponsal. Cum apud, & 16. q. 1. Sunt nonnulli. Et concessum videtur, quod non est prohibitum, ff. Ex quibus caus. ma. l. Nec non §. Quod ejus, Lau.

Respondetur.

Respondetur: quòd longè diversa sit ratio de excommunicatione, quàm de dispensatione. In quo (inquit Suarez sup. n. 7.) multi errant ab una ad aliam argumentantes. Absolutio enim non est contrà aut præter legem Superioris; sed secundum illam; & idèd nihil mirum, quòd possit ab inferiori dari, quamdiu non reservatur.

Prætèrea: absolutio à censura, præsertim ab excommunicatione, ordinatur ad bonum animæ, & est necessaria ad usum Sacramentorum, & idèd meritò concessa intelligitur, quando non reservatur. Quòd secus est de dispensatione ab irregularitate v. g. & similibus.

Hujus etiam evidens argumentum est; quia in d. cap. Nuper, non solum Episcopo, sed etiam Parocho censetur concessa absolutio à censura Canonis non reservantis. Nemo autem dicit, Parochum posse dispensare in omni lege vel pœna, non specialiter illi reservata. Hæc ille.

156. *Expenduntur aliquot jura, in primis c. 23. de sponsal.*

Quantum ad jura, quæ Gloss. sup. adducit, pro sua sententia parum aut nihil probant. In primis cap. Cum apud, solum dicit Pontifex, omnes qui non prohibentur, Matrimonium contrahere posse, ibi: Ad quod taliter respondemus, quòd cum prohibitorium sit edictum de Matrimonio contrahendo, ut quicumq; non prohibetur, per consequentiam admittatur, & sufficiat ad Matrimonium solum consensus &c. Et quid mirum quòd admittatur, cui jus naturæ dat potestatem contrahendi? Ostendat Gloss. ubi jus naturæ deducit

Bosco de Matrim. Pars II.

rit potestatem inferiori dispensandi in lege Superioris.

Potro in cap. Sunt nonnulli, Bonifacius redarguit quosdam, zelo amaritudinis inflammatos, qui nitebantur Monachos Presbyteros ab executione sacerdotalis Officij remove, & quòd hoc facere non debeant, probat exemplo B. Benedicti & aliorum Patrum, qui hoc Monachis non interdixerunt. Sic quippè ait: Neque enim B. Benedictus Monachorum præceptor almificus, hujus rei aliquo modo fuit interdictor. Ubi Gloss. verb. Benedictus Arg. quòd omnia, quæ non prohibuit sanctus Benedictus, sunt concessa Monachis.

Planè sunt concessa, supposito, quòd aliunde habeant potestatem. Vel putas fortè, quòd etiam Monachi possint dispensare in legibus sui Superioris, v. g. S. Benedicti, quia expressè hoc iis non prohibuit? Falleris toto cælo.

Neque plus probat l. Nec nò, §. 2. Quòd eis, inquit prator, per leges, plebis scita, senatusq; consulta, edicta, decreta Principum licebit. Quæ clausula nò illud pollicetur restitutum, si leges permitant, sed si leges non prohibeant, ubi Gloss. verb. Prohibeant: Item nota hic, quòd omnia sunt permissa per legem, quæ prohibita non inveniuntur. Arg. contrà: scilicet quòd omnia sunt prohibita, nisi concessa inveniuntur. Sed illud idèd, quia illicita sunt. Jam autem illicitum est inferiori dispensare in lege Superioris, ut patet ex rationibus sup. allegatis; ergò prohibitum, nisi concessum inveniatur.

Quæris ubi prohibitum? Respondeo ex Suarrio sup. n. 6. legem ipsam, eo ipso quòd Superioris est, secum afferre prohibitionem, ut nullus inferior audeat in eam falcem mittere, nisi ei concedatur, neque præter hanc virtuales & quasi innatam prohibitionem, alia formalis & expressa per se requiritur. Ita Suarez.

Sed enim, dicit aliquis, hoc est quòd quæritur, & oppositum videtur probari ex illo axioma: Episcopus potest in suo Episcopatu, quidquid Papa in Ecclesia, nisi prohibeatur.

Respondet Suarez sup. Id nullo jure fundamentum est, & in rigore censèo esse falsum, nisi multis modis limitetur. Nam in primis supponit, Episcopos habere ex jure Divino absolutam & universalem jurisdictionem intrà suas Dioceses, limitabilem tamen à summo Pontifice. Ego verò existimo immediatè habere ab ipso summo Pontifice, ad quem etiam spectat gradum & modum illius jurisdictionis definire.

Deinde: multa sunt, quæ potest Papa in universa Ecclesia, quæ in rigore nunquam potuerunt Episcopi, saltem eo modo, quo illa potest Pontifex, ut v. g. committere Presbytero ministerium Sacramenti Confirmationis, vel Ordinis, saltem quoad minores; dispensare in Matrimonio rato non consummato, vel in voto solemnium; concedere Indulgentias absolutè pro vivis & defunctis usque ad plenariam remissionem; instituire censuras; approbare Religiones; canonizare Sanctos eo modo, quo à Pontifice fit.

Denique: si in aliquo sensu id tolerari potest, solum est quoad ea, quæ pertinent ad ordinariam gubernationem moraliter necessariam,

157. *Secundò cap. 25. 26. 27. &c.*

158. *Tertio l. 28. ff. ex quibus caus. &c.*

159. *Vbi prohibeatur inferiori dispensare in lege Superioris, ex Suarrio.*

160. *Expenditur istud axioma: Episcopus potest &c.*

Plura potest Papa, quæ non potest Episcopus.

161. *In quo sensu à. axioma sit verum.*

riam, vel convenientem ad salutem animarum, & considerando potestatem Episcoporum, priusquam Pontifex aliquid agendum statuat vel prohibeat; sic enim intelligitur unusquisque Episcopus habere in tota sua Diocesi totam potestatem, quia ex vi muneris conceditur, & ut sic spectata, non habet unde limitetur. Postquam verò Pontifex aliquid particulare per suam legem præscribit, aut prohibet, eo ipso excipit illud ab ordinaria jurisdictione inferioris, & ideo nisi aliud ei concedatur potestas dispensandi, non habet illam ex vi solius ordinariæ potestatis. Usque adhuc Suarez.

162.
*Indicium
Auctorit.*

Sanchez.

163.
Obiectio.

Reg. juris
53. & 35.
in 6.

Solutio.

Canisius.

164.

*Quare
Prælati in-
feriores pos-
sunt dispen-
sare in voto.*

165.

*In quibus
legibus
Pontificis
dispensent
Episcopi.*

Dico ego: Episcopus potest in suo Episcopatu, quidquid Papa in Ecclesia; sed Papa non potest in Ecclesia dispensare in lege Superioris, nisi expressè vel tacitè id ei à Superiore concedatur: ergò nec Episcopus in suo Episcopatu. Hinc Sanchez sup. n. 6. quàmvis (inquit) fundamentum sit verissimum: at eo ipso quòd lex editur à Pontifice, vel Concilio, nec conceditur dispensatio, nequit Episcopus dispensare; sed conietur reservata dispensatio, propter id principium generale, inferior nequit in lege Superioris dispensare. Hæc ille.

Sed contrà (reponit quispiam) Episcopus potest dispensare in votis, nisi specialiter Pontifex ea sibi reservet; ergò etiam in lege Superioris, quæ merè humana est; quia vota attingunt Divinum jus: Cui autem (ut habet Reg. 53. de Reg. juris in 6.) licet quod plus est, licet utique, quod est minus. Et Reg. 35. dicit: Plus semper in se continet, quod est minus.

Respondeo cum Canisio in hanc Reg. Hæc aliæque similia accipienda sunt, nisi diverfa ratio sublit in eo, quod minus est. Sed hic subest diverfa ratio in eo, quod minus est; si tamen reverà minus est, & non potius majus. Et, amabo, quæ ista? Quòd lex per se respiciat potestatem Superioris: at verò votum per se non respicit Superiorem vel inferiorem, sed solum potestatem legitimam, quando agitur de ejus dispensatione. Unde dispensatio in voto non est propriè dispensatio in lege Superioris, sed condonatio obligationis nomine Dei, cui per votum jus erat acquisitum ad rem promissam.

Cumque necessitas dispensandi in voto frequentius occurrat, & Deus per seipsum non soleat dispensare, planè conveniens fuit & quodammodo necessarium ad debitam gubernationem animarum, ut non solum Pontifici, sed etiam Prælati inferioribus potestas dispensandi in votis communicaretur. Porro ut inferior habeat potestatem dispensandi in omni lege Superioris, qui per seipsum potest & solet in propria lege dispensare, nullatenus fuit necessarium ad debitam gubernationem populi; immò potius hoc confusionem adduceret, & minor esset unitas inter omnia membra Christianæ Reipublicæ.

Scio, Episcopos dispensare in legibus jejuniorum & Fæstorum, quæ sunt à tota Ecclesia vel Papa constitutæ. Fateor, eos posse dispensare, quando materia, super qua petitur dispensatio, videtur parvi momenti, ut si lex obliget so-

lùm ad veniale; vel si ex genere obligat ad mortale, tamen hic & nunc materia, propter suam parvitatem, non sufficit, nisi pro veniali. Hæc, inquam, vera sunt, non quasi jure ordinario competant Episcopis; sed solum ex tacita Pontificis concessione, quæ æquivaleret concessioni expressæ, juxta receptam ab omnibus consuetudinem; ita ut talis concessio propter consuetudinem, quæ jam invaluit, pro expressa concessione simpliciter sit æstimanda.

Et ratio primi casus; quia frequenter occurrit necessitas dispensandi in Fæstis, jejuniis & similibus: non est autem verisimile, Pontificem velle, ut in singulis rebus frequenter & ad ordinarium regimen necessariis, ad illum recurratur. Quod maximè verum habet (inquit Suarez sup. n. 9.) quando talis dispensatio ordinatur ad bonum animæ, & ad tollendum vinculum conscientie aut periculum peccandi. Nam si sit tantum dispensatio in pœnis, vel in aliis impedimentis, non tam facilè est extendenda facultas, nisi consuetudo etiam juvet. Hæc ille.

Ratio secundi casus est; vel quia in moralibus parum pro nihilo reputatur; vel quia cui committitur gubernatio in majoribus, videntur hæc minora concessa.

Sunt & alij duo casus, in quibus communis sententia, fundata in tacita Pontificis concessione, consuetudine explicata, tribuit Episcopis potestatem dispensandi in lege Pontificia, scilicet quando dicitur, in ea posse dispensari, & non à quo. Item quando res quidem extraordinaria est; sed non patitur moram, & impossibile est adire Pontificem.

Hoc probatur: quia verisimile non est, Pontificem, vel alium Superiorem velle sibi dispensationem reservare, cum tanto periculo animarum; adeoque illa potestas quodammodo necessaria videtur pro bono regimine subditorum.

Illud constat: quoniam verba legis aliquid debent operari; nihil autem operarentur, nisi Episcopus tali casu posset dispensare, cum certum sit, Pontificem id posse; & aliud potestas dispensandi est favorabilis, atque adeò latè interpretanda. Hæc satis pro hoc loco; quia longior explicatio pertinet ad tract. de Legibus.

Eo itaque supposito, quòd Episcopus non possit dispensare, multò minus Parochus, in lege Pontificia, nisi in casibus jam allegatis, facile resolvitur proposita quæstio; videlicet ipsum non posse dispensare in prohibitione benedictionis nuptialis tempore feriato, nisi in casu valde urgenti, ubi non esset recursus ad Pontificem.

Patet; quia est notabilis materia, & non adeò frequens, neque in lege dicitur, in ea posse dispensari. Ergò restat solus casus urgentis necessitatis. Rarissimè tamen (inquit Sanchez sup. n. 6.) existimo, posse eum casum tam præsentaneæ necessitatis contingere, ut possit Episcopus dispensare in hac prohibitione. Hæc ille.

Et quidem (inquit Aversa q. 20. Sect. 2. §. Negant

166.
*Quare E-
piscopi dis-
pensent in
Fæstis, jeju-
nijs & simi-
libus.*
Suarez.

*Item quan-
do res est
parvi mo-
menti.*

167.
*Alij duo ca-
sus, in qui-
bus possunt
dispensare.*

168.
*Quando
possunt dis-
pensare in
prohibitione
benedictio-
nis nuptia-
li.*

Possunt ex causa valde gravi, ex Averja.

Negant etiam, post relatam sententiam Sanchij) dici non debet, Episcopus ita posse in hoc dispensare, sicut posset ipse Pontifex. Sed nec videtur indigere causâ tam urgenti & necessariâ, sicut requirebatur ad dispensandum in impedimentis Matrimonii; quia res non est ita gravis. Posset ergò ex causa valde gravi, & prudenter animi ejus movente. In qua re potest etiam esse varia consuetudo pro diversitate locorum. Hæc ille. Porrò consuetudo est optima legum interpretis, & ad jurisdictionem acquirendam sufficit.

170. Quid dicendum sit de Parochis. Suarez.

Atque hinc constat (inquit Suarez sup. n. 11.) quid dicendum sit de Parochis & aliis Rectoribus animarum, non habentibus jurisdictionem Episcopalem, utrum possint dispensare in legibus Superiorum. Multi affirmant, quando non potest adiri Episcopus commodè, quod latè tractat Sanchez lib. 8. disp. 9. n. 27. qui videri potest. Resolutio est, de jure non posse Parochos dispensare; quia non habent ordinariam jurisdictionem fori externi, etiam voluntariam, ad quam pertinet hæc dispensatio; nec invenitur jus illam tribuens. De consuetudine autem solent dispensare in casibus particularibus occurrentibus, in quibusdam frequentioribus præceptis, in jejuniis, in Fæstorum observatione, quoad vacandum ab operibus, quæ consuetudo ubi fuerit, servari poterit in legibus; circa quas fuerit introducta, non verò extendi ad similes, quia est juri contraria. Ita Suarez.

Hic nihil possunt.

Igitur non debet, nec verò servari potest hæc consuetudo circa prohibitionem, de qua hic tractamus; quia circa eam non fuit introducta; sed neque similis est, quia non est præceptum frequens.

171. Causa ob quam Episcopus possit.

Cæterum plures apud Sanchez sup. affirmant, Episcopum ex causa valde urgente posse dispensare, cavendo ne populi frequentia adsit, nec aliæ consuetæ solemnitates interveniant, ut si quispiam puellam pauperem nollet dotare, nisi statim solemnnes benedictiones reciperet. Sic tenent Sotus 4. dist. 32. q. un. a. 3. in fine. Bartho. Ledesma de Matr. dub. 60. Em. Sa. verb. Matr. de impedimentis non dirimentibus n. 11. Pontius lib. 6. c. 8. n. 11. Bellamera cap. Capellanus, referens solere Episcopos in hoc dispensare. Grassius p. 1. Decis. lib. 2. c. 85. n. 29. dicens. Quinimò, ut inquit Synodus Neapolitana c. 40. Ordinarius propter humana pericula talem licentiam facile & gratis poterit concedere.

Sotus. Ledesma. Sa.

Pontius. Bellamera. Grassius.

An possit dispensare propter humana pericula.

Sed, quæro te, quæ sunt ista humana pericula? Siquidem Benedictiones nuptiales non sunt necessariæ, neque ad validum, neque ad licitum Matrimonium, justâ existente causâ, qualis est indubiè earum prohibitio. Sed neque ut Matrimonium licitè consummetur. Quæ ergò sunt ista pericula humana? Fortè Synodus ista, existimavit, consummationem illicitam, ut plures Auctores sentiunt, & tunc facile posset ex dilatione nimia benedictionum oriri periculum incontinentiæ. Meliorem responsionem expectabo à doctioribus.

Bosco de Matrim. pars II.

Interim subscribam, quæ de hac controversia lego apud Herinx disp. 6. de Imped. Matr. n. 14. Solet (inquit ille) in Provincia Mechliniensi recurri ad Ordinarium, qui ex legitima causa ad Matrimonium tempore clauso (id est feriato) contrahendum admittat, cavendo adhuc à solemnitatibus conviviorum nuptialium, choreis, sponfarum publicis traductionibus & similibus: ut ordinat Synodus Mechliniensis 2. (quam Sedes Apostolica approbavit) Tit. 10. c. 8. idque idè, quòd (ut notat Zypæus in Anal. Enar. jur. Pontif. novi lib. 4. Tit. de Matr. contract. contrâ interd. Eccles.) in his ditionibus semper benedicantur nuptiæ eodem tempore, quò contrahuntur (quòd tamen non est necessarium) & benedictiones nuptiarum, tamquam solemnia earum, prædicto tempore à Trid. sup. inhi-beantur.

172. Quid sentiat de hac controversia Herinx.

Addit Zypæus sup. contrâ hanc temporum inhibitionem, veluti factam à Superiore, non posse Episcopum jure ordinario dispensare; tamen consuetudinem hic passim secus obtinere. Immò hanc dispensationem apertè supponit Synodus Mechliniensis sup. esse penes Episcopum, Hæc præfatus Auctor.

173.

Accipe verba Synodi: Tempus clausum diligenter observetur: & si quando ex legitima causa aliqui ad Matrimonium tunc contrahendum per Ordinarium admittantur, abstinendum tamen erit à solemnitatibus nuptialium conviviorum, choreis, sponfarum publicis traductionibus & similibus, quæ temporis sanctitati repugnant.

Verba Synodi Mechliniensis.

Igitur ad Ordinarium spectat in hac Provincia, admittere aliquos ad contrahendum Matrimonium tempore clauso seu feriato; non tantum ad nudum contractum, nam ille jure communi non prohibetur; sed vestitum benedictione solemnî, quæ in his ditionibus non solet preparari ab ipso contractu. Sed quo jure ad Ordinarium id spectat? Utique consuetudinario.

174. Ad Ordinarium spectat in hac Provincia dispensare jure consuetudinario.

Quærit aliquis fundamentum hujus consuetudinis? Respondet Zypæus sup. n. 6. Fundamentum habet in probabili aliorum sententia, secus etiam de jure sentientium, quos Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 6. refert. Hæc ille. Sicut antea dixi, consuetudo est optima legum interpretis, atque adè, ubi consuetudo id obtinet, tunc eam Episcopus sequi poterit. Esse autem ubique hanc consuetudinem unde constat? Atque hæc de benedictione solemnî.

Fundamentum huius juris ex Zypæo.

Sed quid de sæcularibus pompis & conviviiis aliisque lætitiæ signis? Ut meam sententiam explicem (inquit Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 18.) solas nuptiarum benedictiones hoc tempore vetitas esse sub mortali existimo. Quia generali consuetudine receptum esse video, ut sponsæ eo tempore in sponsi domum traducantur, conviviaque fiant; ac alia lætitiæ signa præbeantur, conniventibus Prælatiis. Quare si hæc moderata sint, nullam culpam agnosco; si aliquantus sit excessus, solam venialem: mortalem autem minimè, nisi ubi nimius esset excessus, ita ut sanctitati prædictorum temporum notabiliter detraxeretur, & ansa notabilis jure optimo

175. Quid sentiendum de sæcularibus pompis, &c. ex Sanchez.

mo offensionis ac scandali spectantium animis tribueretur.

Paludanus.

Unde Paludanus 4. dist. 32. q. 1. a. 4. n. 17. mitius est locutus, dicens: prohiberi nuptiarum celebrationem his temporibus, ob lascivias, & multas insolentias, iis valdè dissimilatas. Quamvis enim jura rigidius loquantur, ut constat ex cap. *Nec uxorem*, 33. q. 4. ubi uxorem duci ac convivia fieri absolute prohibetur: at generalis consuetudo hunc juris rigorem temperavit, & ferè ad solam nuptialium benedictionum prohibitionem reduxit. Hæc ille.

176.

Aversa putat sub mortali prohibitas. Idem sentit Pontius.

Sed potius (inquit Aversa sup. §. *Non obligare autem*) simpliciter dici debet, ex vi Ecclesiastici juris & prohibitionis, ac etiam consuetudine attentâ, esse mortale peccatum, nisi levitas materiæ diminuat usque ad venialem culpam, ut alij magis communiter videntur supponere, & affirmat Pontius lib. 6. c. 8. n. 10.

Certè enim jus Ecclesiasticum prohibens solemnitate nuptiarum, maximè respiciebat ad hujusmodi pompam, & strepitum sæcularem, avocantem homines à rebus Divinis & salutaribus. Alioqui sola benedictio sacra, erat pia quædam cæremonia, per se ad pietatem spectans, ac devotionem inducens. Sed propter sæculares pompas ac strepitus illam concomitantes, prohibita est. Si ergò gravis, & sub mortali est prohibitio adhibendi benedictionem, pariter prohibitio sæcularis pompæ.

Probatur ex Aversa.

177.

Quis testatur de consuetudine.

Idque etiam consuetudo retinet. Non enim audent personæ piæ facere, nec Prælati tolerant fieri illa tripudia, & lætitiæ signa, iis temporibus prohibitis, quæ aliis consueta sunt. Non est tamen negandum, posse interdum materiæ levitatem excusare à mortali, & transferre factum ad culpam venialem. Ita Aversa.

Probatio Pontij.

Et Pontius loco citato sic ait: Mihi quidem videtur in violatione ejus legis committi peccatum mortale. Et quidem quod attinet ad benedictiones Ecclesiæ, planum est; cum sit violatio legis in materia gravi. Eadem etiam ratione existimo, peccatum grave esse, solemnitate adhibere nuptialem, est enim & materia gravis, & multæ gravesque prohibitionis causæ.

178.

Pœna constituta in Concilio Ravennensi.

Deinde constat ex pœnis appositis transgressientibus ejusmodi leges. Nam Concil. Ilerdensis jubet separari; sive autem eo verbo intelligas separationem conjugalis tori, sive, quod ego suspicor, excommunicationem, quæ in antiquis Canonibus non rarò separandi verbo significatur, graves pœnæ sunt, quasque non nisi ob lethalem culpam infligi æquum esset.

Item Ravenn. 2. Tolet. & alij.

Ravennatense 2. etiam profert excommunicationis sententiam, & ut suspendantur à consortio & commixtione carnali. Toletanum & excommunicat, & pœnam pecuniariam imponit. Colonense Clericos extra tempora benedictentes ab officio suspendit. Mediolanense 5. interdicit ab ingressu Ecclesiæ quemcumque ejus culpæ participem, sponfos separari jubet, & ulterius arbitrariè puniri Episcopi judicio. Non est ergò, cur dicamus, ejus legis transgressionem veniale tantum peccatum esse.

Nunc quidem arbitrariè pœnâ puniendum multi censent: ego non omnino arbitrariam existimo; sed juxta antiquorum Canonum formam; cum Trid. dicat, diligenter servandas antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones, quæ, ut vidimus, graviter puniebant ejus legis violatores, tam sponfos, quam Clericos benedictentes. Hactenus Basilius.

179.

An hujus sufficiat pœnâ arbitraria? Negat Pontius.

Per me licet, ut diligenter serventur antiquæ solemnium nuptiarum prohibitiones: sed, reponit quispiam, per solemnnes nuptias intelligunt antiqua jura, & per consequens Tridentinum, intelligunt, inquam, nuptias quibus adhibetur solemnns benedictio, cum solemnni traditione sponsæ ad domum sponsi: ergò si solemnns benedictio omittatur, & sola solemnns traductio adhibeatur, peccatur mortaliter, & sponsi subjiciuntur istis pœnis, negatur Consequentia; quia plus est totam legem prævaricari, quam partem tantum.

Objeçtio.

Contra; ergò consimiliter, qui solam benedictionem adhiberet, omisâ solemnni traditione, non peccaret mortaliter, nec incurreret dictas pœnas: præsertim cum benedictio, ut sup. dicebat Aversa, sit pia quædam cæremonia per se ad pietatem spectans, ac potius devotionem inducens, quam eam impediens, ac proinde tempus devotioni dicatum minimè dedecens; non enim mentem à Divinis avocatur, sed potius ad Divina provocatur. Cur ergò peccaret mortaliter, qui eam solam adhiberet? Quippè cessante adæquatâ causâ prohibitionis cessat ipsa prohibitio; hic autem cessat adæquatâ causâ prohibitionis, scilicet avocatio mentis à Divinis, vel assignetur alia, propter quam solemnnes nuptiæ merito fuerint prohibitæ.

180.

Impugnatur.

Si dixeris: benedictionem solent concomitare convivia & similia quæ mentem à Divinis avocant. Contra primò: absolute possunt separari, & de facto separantur in Provincia Mechliniensi, ut patet ex supradictis. Deinde: secundum Sanchium consuetudo declarat convivia & alia signa lætitiæ esse licita, si fuerint moderata, cur ergò etiam non liceat benedictio, quæ solum propter illa prohibita est? Vel si benedictio graviter prohibita, cur non etiam convivia, & alia signa lætitiæ? Nam propter quod unumquodque est tale, & ipsum magis; si ergò benedictio propter convivia prohibita est, magis ipsa convivia prohibita censeri debent.

181.

Evasio precluditur.

Planè, inquis; sed prohibitio convivorum consuetudine legitime præscriptâ, jam sublata est, secus prohibitio benedictionis.

182.

Responsio Adversariorum.

Contra: hoc est quod quaeritur: nam si amplius non viget prohibitio convivorum, cur vigeat prohibitio benedictionis, cujus unica ratio videtur esse, sæcularis pompa? Et verò quomodo consuetudo rationabilis est, quæ concedit convivia & alia lætitiæ signa, propter quæ benedictio prohibita est, relicta hujus prohibitionis? Censent, quòd Ecclesia ab initio potuisset prohibere benedictionem; non prohibita solemnni traditioni sponsæ in domum sponsi? Sed ob quam causam? Cupio doceri. Hoc scio in Provincia Mech-

Rejicitur.

Mech-

Mechliniensis dictam consuetudinem non esse receptam, ut patet ex verbis Synodi Mechliniensis sup. allegatis. Hæc merentur expendi.

Resolutio Auctoris.

Ego resolvo, peccare mortaliter, qui adhibet benedictionem solemnem, & traductionem solemnem; imò judico probabilius, solam traductionem solemnem, id est, cum sæcularibus pompis & conviviis, aliisque lætitiæ signis, per se loquendo esse mortalem; quia graviter repugnat temporis sanctitati.

183.

Non solemnibus traductionibus licet.

Quantum ad traductionem non solemnem, haud dubitandum existimo, eam licitam esse, ex hypothesi, quod & contractus Matrimonij, & consummatio ejus liceant. Nam si quid traductioni huic officere posset, officeret Matrimonij consummatio. Hanc autem esse licitam, quamvis ab aliquibus negetur, docet Sanchez sup. n. 23. cum aliis, quos citat, & Recentiores communiter post Concil. Trident. quod tantum præcipit diligenter observari antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones. Consummatio autem nunquid solemnitas nuptiarum est?

184.

Pontius putat eam jure antiquo esse illicitam.

Cæterum ego (inquit Pontius sup. n. 7.) si antiqui juris dispositionem, attendo eorum probo sententiam, qui dicunt, his temporibus non solum benedictiones solemnes, sed etiam contractum Matrimonij, quamcumque etiam traductionem & consummationem etiam Matrimonij prohiberi.

Probat ex diversis Concilijs.

Id ut sentiam, movet me primò; quod plerique Canones nuptias eo tempore celebrari ventant, ut constat ex Laodicensi, Ilerdensi, Ravennatenfi 2. Concilij sup. relatis. Cujus phrasim, si illam planè & simpliciter interpretemur, sensus est, ne nuptias inceant aut contrahant; frequenter enim celebrandi verbum in ea significatione usurpatur.

Item ex Nicol. 1.

Deindè me movet; quod Nicol. 1. ad Consulta Bulgarorum c. 48. cit. & habetur cap. Nec uxorem, 33. q. 4. planè dixit: Non licere uxorem ducere; non rectè autem Gloss. ibi, Abbas & alij, Ducere, idem existimant, ac Traducere. Concil. Saleguntadiensè relatum similiter loquitur: Quod nullus Christianus uxorem ducere debeat.

185.

Concil. Toletano.

Sed apertissimè Concil. Toletanum sub Sixto 4. hanc esse mentem Canonum antiquorum docet, cum inquit: Cum secundum legitimas sanctiones non sit dubium, eos in legem committere, qui verba legis amplexi, contra ejus nituntur voluntatem, & quia tempore, quo sacrorum Canonum Decretis nuptiarum celebratio interdicitur, & carnalis copula prohibetur, nonnullos laicos nubere, & carnaliter commiseri, ac proinde convivia publica, strepitus ac choreas facere, parentes quoque & amicos invitare, & cum histrionibus & jocularibus solemniter nuptias celebrare, & ad Ecclesias sic incedere plerumque contingit. Nos contententes, quod vera sacrorum Canonum intentio fuit, non tam Ecclesie solemnitates, & nuptiales benedictiones, quam carnales commixtiones prohibere, perniciosam hujusmodi consuetudinem divellere cupientes, sacro approbante Concilio commixtiones prædictas, strepitus, choreas, jocalationes, & alias solemnitates ac convivia, temporibus quibus

solemnia Ecclesia interdiciuntur, & cessant nuptiales benedictiones, fieri de cætero prohibemus, statuentes, ut qui contra hujus nostræ constitutionis tenorem nupserit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, &c.

Quem etiam sensum non obscure indicat Concil. Colon. 2. sub Paulo 3. Can. 33. Mandamus & præcipimus universis Parochis & Presbyteris, ne quis alibi, quam in Ecclesia, publicè, post Missam auditam, jungendos Matrimonio copulet, nec alio tempore, quam jura permittunt. Hucusque Pontius.

Præterea ex Concil. Colon. 2.

Sed meo judicio, Concil. Colon. non obscure indicat, se solum prohibere contractum Matrimonij tempore Feriarum eo modo, quo ibidem præcipit Matrimonium contrahi, scilicet publicè post Missam auditam, adeoque receptis solemnibus benedictionibus, & per consequens cum pompa & strepitu sæculari, sicut aliis temporibus solet fieri.

186. Respons. ad hoc Concil.

Atque eundem sensum satis clarè significat Concil. Toletanum, ibi: Ac proinde convivia publica &c. ergò solum prohibet nubere ac carnaliter commiseri; quando contractui & carnali commixtioni adjunguntur convivia publica &c. id est; quando fiunt eo modo, quo plerumque fieri solent.

Vt etiam ad Toletanum.

Quantum ad Nicol. 1.; planè dicit, non licere uxorem ducere, sed in sensu jam explicato; scilicet eo modo, quo extrà illa tempora licet uxorem ducere; unde ait: Nec convivia facere, ac si diceret: non licet uxorem ducere, & convivia facere, sive uxorem ducere cum conviviis & aliis pompis sæcularibus. Quod autem addit Pontius: Non rectè Gloss. ibi, Abbas & alij, ducere idem existimant ac traducere; probandum est, non supponendum, vel si ipse affirmando probavit; ego negando reprobavi.

187. Qua fuerit mens Nicol. 1.

Alia quoque Concilia citata commodè in eodem sensu explicari possunt; ut scilicet solum prohibeant ducere uxorem, id est, contrahere vel traducere, eo modo, quo extrà illa tempora solet quis contrahere Matrimonium, aut sponsam traducere. Sic enim intellexit ea Concilium Trident. ut sup. vidimus; vel certè ea correxit; non est autem admittenda correctio jurium, quando facilè possunt concordari, ut non semel alibi dixi, & ab omnibus supponitur.

Explicantur etiam alia Concilia.

Quidquid sit de jure antiquo scripto, si id inquit Pontius sup. n. 8.) quod consuetudine populi Christiani, Prælatorum approbatà consensu, receptum fuit, attendas; existimo, tantum solemnitatem nuptiarum, etiam antè Concilium Trident. fuisse illicitam, ut constat ex adducto Canone Concilij Tolet. Nunc autem à tempore Concil. Trid. non tantum consuetudine id receptum; sed etiam jure ipso Tridentini Decreti, in quo planè indicatur, antiquas prohibitiones tantum quoad solemnitatem in suo robore permanere; dicit enim, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones servandas diligenter. Tantum ergò jure Trident. Concilij prohibetur solemnitas nuptialis. Quo nomine intelligo benedictiones nuptiales, traductionem solemnem,

188. Hodie sola solemnitas nuptiarum est prohibita Pontius.

Probat ex Concil. Trident.

quam convivia & lætitiæ signa comitantur. Hæc ille.

Sed melius dixisset: Tridentinum non agnovisse alias prohibitiones antiquas, quàm solemnium nuptiarum. Deinde: si vera est sententia Pontij, utique ex d. can. Concilij Toletani colligitur, etiam antè Trid., attentà consuetudine, non solum solemnitate fuisse illicitam, sed etiam ipsum contractum, saltem à tempore d. Concilij Toletani; nam Decretum citatum divellit hujusmodi perniciosam consuetudinem. Possit Pontius intelligi de tempore, quod antecessit d. Concil. Toletanum.

189. *In consummatione Matr. antea contracti nullum est peccatum, ex Pontio.*
Cæterum ex dictis infert Pontius sup. n. 9. post Decretum Tridentini Concilij nullum prorsus committi peccatum lethale, nec veniale, in ducenda uxore, nec in traducenda, si absque solemnitate fiat, neque in consummatione Matrimonij, si antè tempora illa contractum esset. Ita Basilius.

At quæro ego: quid si antè tempora illa contractum non esset? Non respondet Basilius, sed hanc questionem intactam præterit. Nullam tamen habet difficultatem, quam ego saltem apprehendo. Dico ego, neque in consummatione Matrimonij, contracti post illa tempora, ullum inveniri peccatum, quantum præcisè est ex vi legis prohibentis illis temporibus nuptias. Imò nec ex alio capite; scilicet, quia nondum adest nuptialis Ecclesiæ benedictio, ut patet ex dictis disp. præcedenti. Sect. 10. Concl. 12. Interim alià malà circumstantiã vestiri posset, ut planum est, & tunc erit culpa juxta qualitatem circumstantiæ, qualis esset quovis alio tempore, quo eadem mala circumstantia concurreret.

190. *Occurritur objectioni.*
Nec valet dicere: traductio est prohibita propter copulam, seu consummationem Matrimonij: ergò magis consummatio. Quippe Antecedens falsum est; nam sup. ostendimus, traductionem non esse prohibitam, nisi propter convivia, & alia signa lætitiæ, illam comitari solita, quæ temporis illius sanctitatem dedecent.

191. *Instantia.*
Audio quempiam reponentem: etiam copula, maximè prima, valdè dedecet temporis illius sanctitatem; nam valdè avocat animum à spiritualibus, non ita copulæ subsequentes, quia ab assuetis non fit tam vehemens passio. Et ideo aliqui excusant subsequentes copulas, secus primam.

192. *Occurritur objectioni.*
Respondeo: non omnia, quæ avocant animum à spiritualibus illis temporibus specialiter ab Ecclesia sunt interdicta; sed attendenda sunt verba præcepti: verba autem sonant, solum solemnitate Matrimonij. Nec est eadem ratio: quippè per prohibitionem Matrimonij, aut consummationis ejus, daretur occasio peccatis incontinentiæ; ex prohibitionem autem solemnitate, nullum sequitur incommodum, aut periculum peccati.

Nec obstat: quod conjuges, qui contraveniant huic præcepto, jubeantur separari; non enim ideo hoc jubetur, quòd copula est illicita, ratione illius temporis; sed in peccati commissi: quàmvis & hæc poena, ut sup.

dictum est, in aliam deberet commutari, quando subest periculum incontinentiæ.

Neque hæc poena excedit gravitatem delicti; cum enim conjuges circa Matrimonium deliquerint, meritò ipsius Matrimonij separationem ad tempus puniuntur.

Porro quod aliqui objiciunt; non licere tempore orationis vacare copulæ: ergò multò minus consummare Matrimonium; nullam habet difficultatem. Quippè in primis verior est sententia, quæ docet, copulam conjugalem tempore orationis vacare culpâ, de quo suo loco latius.

Et præterea, quis dixerit, totum illud tempus, scilicet ab Adventu Domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniæ &c. esse tempus orationis, in quo etiam antea conjugatis, non liceat copulari? Non est credibile Ecclesiam id præcepisse. Ergò si in consummatione Matrimonij illo tempore aliqua culpa fit, ea non proveniet ex vi legis prohibentis nuptias illo tempore, sed ex alia circumstantia communi omni copulæ, de qua hic non tractamus.

Quæ cum ita sint, finalis resolutio erit; Ab Adventu Domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque in octavam Paschatis, non licet solemniter celebrare Matrimonium. Sed nunquid id licet in ipsa Epiphaniæ die? Nec enim Tridentinum, ut sup. vidimus, addidit ei *Inclusivè*, sicuti addidit Octavæ Paschatis.

Verùm (inquit Sanchez sup. n. 1.) dicendum est, absque dubio comprehendi in ea prohibitionem ipsam Epiphaniæ diem. Clarèque probatur; quippe Tridentinum eo cap. 10. statuens tempora hujus prohibitionis, dixit ea esse ab Adventu usque ad Epiphaniam, & à feria 4. Cinerum usque ad Octavam Paschatis *Inclusivè*, quòd cum sub una clausula contineatur, non est cur dicamus, particulam *Inclusivè*, minimè referri ad utrumque prohibitionis tempus, eadem clausula *Inclusivè*: eò vel maximè, quòd cum jure antiquo ea dies sub prohibitionem contineretur, expressè excludenda esset, ut censeretur jus antiquum correctum quoad eam diem: cum juris correctio in dubio tamquam odiosa vitanda sit. Hæc ille.

Adde ego; quòd ait Nicol. 3. cap. *Exiit qui seminat*, de Verb. signif. in 6. *Et utriusq; juris documenta nos doceant, ea quæ in principio, ad medium & ad finem: illa verò, quæ in medio, ad finem atque principium: & ea quæ in fine, ad utrumq; vel eorum alterum sæpe referri.* Iam autem, ut ex dictis patet, habemus sufficientem rationem, eam particulam, *Inclusivè*, quæ in fine ponitur, ad principium referendi.

Estque hæc communis sententia, quam amplectitur Pontius sup. n. 4. illicò subjungens: At quia noctu antè lucem benedictiones nuptiales celebrari olim prohibitum jam vidimus, Pontius existimo non cessare hujusmodi prohibitionem usque ad lucem diei insequentis eum, qui postremus prohibitionis est. Unde meritò Concil. Mediolanense 5. sub Divo Carolo Borromæo ita cavet: *Ne solennes nuptias liceat celebrare, nisi post*

193. *Satis est alteri objectioni.*

Finalis resolutio.

194. *An ipsa dies Epiphaniæ comprehendatur in ea prohibitionem? Pars affirmans probatur ex Trid. Sanchez.*

Et Nicol. 3. cap. 3. de verb. signif.

195. *Est sententia communis.*

Concil. Mediol.

post

post diluculum postredie illius diei, qui postremus est temporis, quo Tridentinâ constitutione nuptiarum celebritas interdicta est.

196. *Ubi ius prohibeat nocte celebrare benedictiones nuptiales.*
 Rogas, ubi ius antiquum prohibeat noctu celebrare benedictiones nuptiales? Respondeo, Concil. Senonense sub Clem. 7. in Decretis morum cap. 39. sic ait: *Sanè cum Matrimonium à Deo omnium rerum conditore in Paradiso, & in statu Innocentia institutum fuerit, sitq. teste Apostolo, Sacramentum; proinde cum magna reverentia ac devotione suscipiendum, utpotè in quo, sicut & in reliquis Sacramentis, gratia conferatur; prohibemus, ne in sponsalibus, aut nuptiali benedictione, sicut risus, cachinnationes, aut alia ridicula verba enuntientur; quinimò moneantur affidati, quatenus jejuni, contriti, confessi, ac cum multa reverentia ad hoc Sacramentum accedant. Illum quoq. abusum, qui invaluit in quibusdam partibus, ut benedictio nuptialis, & Missa celebrantur statim post mediam noctem, tollimus & amputamus, statuens, quod talia deinceps non fiant, nisi post ortum solem, & illucescentem diem. Si quidem exemplo pernicioso interdum compertum est, solemnitates huiusmodi nuptiales, sic in latebris & occulto factas, clandestinis Matrimonii viam aperuisse, & occasionem dedisse contemnendi tam excellens Sacramentum, & lascivias & spurcicias quasdam committendi. Hæc Concilium.*

197. *Obiectio solvitur.*
 Nec obstat: quòd sit Concilium provinciale, uti & alia Concilia, quæ in hac materia solent allegari; quia vel illo tempore recepta fuerint, per consuetudinem universalis Ecclesiæ, aut saltem hodie recepta sunt per Concilium Trident. quod, ut sup. audivimus, mandat diligenter observari antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones, Igitur ipsa dies Epiphaniæ clauditur sub hac prohibitionem. Uti & ipsa Dominica prima Adventus, & ipsa dies Cinerum.

198. *Alia obiectio ex Reg. FF. Min.*
 Solum obijci posset, quod dicitur in Regula FF. Minorum cap. 3. Et jejument à Festo omnium Sanctorum usque ab Nativitate Domini; in quo tamen jejunio non clauditur ipsa dies omnium Sanctorum, juxta communem intelligentiam interpretum dictæ Regulæ, & communem praxim totius Ordinis. Ergò consimiliter, esto Concil. Trident. dicat: *A feria quarta Cinerum, non necessariò ipsa dies Cinerum clauditur dictâ prohibitionem.*

199. *Concil. Ravennat.*
 Uti nec 1. Dominica Adventus, tamen Concil. Ravennatense 2. sub Clem. 5. dicat: *A prima Dominica de Adventu, cap. 19. ibi: Et ut tempora interdicta ad celebrandum nuptias non possint aliquando ex ignorantia excusari; monemus omnes Sacerdotes, Parochiales maxime, quatenus dicta tempora, Dominicâ antè Adventum & Dominicâ antè Septuagesimam, & Dominicâ antè Octavam Ascensionis Domini, studeant publicè in Missarum solemnibus nunciare, quòd nullus celebret nuptias, temporibus ab Ecclesia interdictis, scilicet à prima Dominica de Adventu usque post Epiphaniam, & à Dominica de Septuagesima usque ad Octavam Paschæ, & à tribus diebus antè Ascensionem usque ad Octavam Pentecostes.*

199. *Responsio ad Concil.*
 Respondetur: monet Concilium, ut tempora prohibita publicentur Dominicâ antè Adven-

tum, quod non foret necessarium, si Dominica 1. Adventus non clauderetur dictâ prohibitionem; nam illa ipsa 1. Dominicâ sufficienter potuissent publicari.

Præterea: si ex illis verbis: *A prima Dominica, sequeretur, eam non includi; etiam ex his: A Dominica de Septuagesima: itemque ex istis: Et à tribus diebus, bene inferretur: ergò Dominica Septuagesimæ, itemque tres illi dies non clauduntur dictâ prohibitionem, quæ primâ fronte apparent omninò absona, cum ratio prohibitionis æquè, si non magis, militet pro istis diebus, & verba legis patiantur talem intellectum; immò, nisi aliquid aliud obstat, eum requirant. Alioquin neque totus Adventus hodie includeretur dictâ prohibitionem: quia Concil. Trident. dicit: *Ab Adventu Domini nostri Iesu Christi &c.* quod est omninò incredibile.*

Porrò quod in Reg. nostra sub præcepto jejuni non claudatur ipsa dies Omnium Sanctorum, colligitur satis ex subiecta materia: quippe Ecclesia non solet hujusmodi dies festivos, in quibus magis oportet gaudere, quàm tristari, speciali jejunio deputare; immò omnes dies Dominicos excipit in Quadragesima ab abstinentia à 2. refectione, & alio tempore anni vigilia occurrens in Dominica jejunari debet in Sabbatho. Non est ergò verisimile, S. Franciscum, Institutorem Regulæ, voluisse diem Omnium Sanctorum specialiter deputare jejunio.

Dico: *specialiter*; quia si occurrat feria sexta, certum est jejunandum esse, ratione præcepti generalis jejunandi singulis 6. feriis per totum annum. Unde nec etiam tunc Ecclesia indulget comestionem carniùm, prout indulget, quando Natalis Domini occurrit feria 6. nisi aliquid aliud obstat, ut patet ex cap. 3. de Observ. jejuni. ibi: *Respondemus, quòd illi qui nec voto, nec regulari observantia sunt astricti, in sexta feria, si festum Nativitatis Dominica, die ipso venire contigerit, carnibus propter festi excellentiam vesci possunt, secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis. Nec tamen hi reprehendendi sunt, qui ob devotionem voluerint abstinerere.* Ita Honor. 3. Ubi Gloss. verb. *Nec voto, infert: Ergò si voto tenentur, non debent comedere carnes: quia quæ sine conditione voluntur, sine conditione solvantur.*

Cum ergò FF. Min. sine conditione voverint, aut certè præceptum illis sit, jejunare singulis feriis 6. totius anni, liquet profectò, quòd nequeant carnes comedere.

Itaque, ut ad propositum nostrum revertamur, nullus potest ambigere, quin ipsa prima Dominica Adventus, & ipse dies Cinerum, sub tempore feriato claudantur.

Nunquid etiam dies immediatè præcedentes primam Adventus Dominicam, & feriam quartam Cinerum à vespere? Et quidem (inquit Sanchez sup. n. 2.) de feriâ quartâ Cinerum nulla prorsus est difficultas; sed prohibitio incipit à media nocte illius feriæ quartæ: quia totum officium diei præcedentis, etiam Completorium, minimè pertinet ad diem sequentem. De Adventu autem est difficultas; quia per se officium

200.
 Resp. ad Reg. FF. Min.

201.
 Si dies omnium SS. occurrat feria 6. tenentur FF. Min. jejunare. c. 3. de Observ. jejuni.

202.
 An dies immediatè præcedens tempus feriatum, sit prohibitus.

officium Adventus incipit à Vesperis Sabbathi præcedentis; quamvis per accidens fiat aliquando sola commemoratio propter festum majus occurrens. Hæc ille.

203.
Secundum Sanchez prohibito incipit à Vesperis Sabbathi. Oppositum docet Pontius.

Resolvit autem cum aliis, quos citat, prohibitionem incipere à primis Vesperis Sabbathi præcedentis, attento juris rigore, nisi consuetudo declarasset alicubi, incipere à media nocte Dominicæ.

At verò Pontius sup. n. 5. existimat veriùs prohibitionem incipere à media nocte; ac proinde in Sabbatho integro antè Dominicam primam Adventus solemnitate nuptiarum non esse prohibitam. Ad id (inquit) moveor; quia licet Concil. Tridentinum, & alia antiqua Decreta dicant: ab Adventu Domini non posse solemniter celebrari nuptias; at Concil. Ravenn. 2. sup. relatum, expressè primam Dominicam Adventus nominat, quam certum est à media nocte incipere. Ex quo Decreto colligo, eà ratione intellecta semper fuisse antiquiora Ecclesiæ Decreta, quæ ab Adventu Domini nuptias prohibuerunt. Ita Basilius.

204.
Opponatur ab Autore. Prima Dominica Adventus, & ista: Ab Adventu.

Ego autem non satis capio mysterium hoc: non video, inquam, sufficientem differentiam quoad præsens punctum, inter hæc verba: *A prima Dominica Adventus*, & ista: *Ab Adventu*. Namque Adventus Domini semper incipit ab aliqua Dominica, sive primus dies Adventus semper est Dominica; si ergò prima Dominica, sive Dominica, quæ est primus dies Adventus, incipiat à media nocte, etiam Adventus incipiet à media nocte, & si Adventus incipiat à Vesperis præcedentibus, etiam prima Dominica incipit à Vesperis præcedentibus; quippe nulla est ratio, quare potius Adventus incipiat à Vesperis, quam Dominica, idè enim sunt Vesperæ Adventus, quia sunt Vesperæ 1. Dominicæ Adventus.

205.
Secundo.

Deinde: ex Concilio Trid. & aliis antiquioribus Decretis, quæ ab Adventu Domini nuptias prohibuerunt, colligo, eà ratione intellectum semper fuisse Decretum istud Concilij Ravennatensis, ut idem sit, *A prima Dominica Adventus*, atque, *Ab Adventu*, cum, sicut mox dixi, prima dies Adventus sit Dominica. Et aliunde nulla est ratio, quare potius Concil. Trid. quod generale est, & posterius, ac tempora feriarum ad minorem numerum reduxit, quare, inquam, hoc potius intelligendum sit, juxtà modum loquendi Concilij Ravenn. Provincialis, quam vice versà Concil. Ravenn. Provinciale intelligi debeat, juxtà modum loquendi Concil. generalis Trid. & aliorum plurimum Provincialium antiquorum.

206.
Sententiam Sanchez amplectitur Aversa sup. 5. In verbis autem, dicens: Claudi etiam debere partem Sabbathi antecedentis ad Dominicam Adventus, scilicet à primis vesperis ipsius Dominicæ; negant Pontius lib. 6. c. 8. n. 5. & Diana part. 3. tract. 4. resol. 202. & in Addit. resol. 26. cum Reginaldo, Filliucio, Bonacina.

Sanchez. Barbosa.

Sed affirmant Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 2. Barbosa de Officio Parochi c. 21. n. 13. aliique plures: eo quòd ex tunc incipiat officium Ec-

clesiasticum ejus temporis. Estque satis rationale & conforme textui, in quo non dicitur, à prima Dominica Adventus, sed absolute: *Ab Adventu*. Nisi alicubi sit opposita consuetudo. Et hoc potest tantum considerari quoad sæcularem pompam. Quia alioqui quoad sacram benedictionem, cum hæc non nisi in Missæ celebratione perficiatur, ex alio capite hora vespertina non est idonea ad hanc solemnitate.

Videbatur etiam olim prohibitio pro Septuagesima incipere similiter à die antecedenti Dominicam. Sed de feria quarta Cinerum dici non potest incipere à die antecedenti; quia nec tunc inchoatur ejus officium, nec sub proprio nomine ipsius feriae venit dies antecedens; sed solum incipit ab ipsa media nocte ejusdem feriae, quando incipit obligatio jejuniij. Hæc ille.

Ubi assignat pro ratione, quare prohibitio non incipiat à die antecedenti feriam quartam Cinerum, quia nec tunc inchoatur ejus officium, nec dies antecedens venit sub proprio nomine feriae quartæ. Quid ergò si tunc inchoaretur ejus officium? Nonne ratio illa corruerit, & per consequens prohibitio inciperet à die antecedenti? Sic autem se res habet in Adventu: nam licet sub proprio nomine primæ Dominicæ Adventus, non veniat dies antecedens, tamen tunc inchoatur ejus officium per se loquendo.

Deinde: scire vellem; quare potius sub nomine Adventus, veniat dies antecedens primam Dominicam, quam sub nomine primæ Dominicæ Adventus. Non alia profectò dari potest ratio, quam, quia tunc incipit officium Adventus; sed etiam, ut sup. dixi, tunc incipit officium primæ Dominicæ Adventus: ergò etiam sub hoc nomine debet venire.

Iste autem modus (inquit Petrus Ochagavia de Sacram. tract. 3. de Imped. Matr. q. 41. n. 3. ut refert Dian. sup. in Addit.) numerandi initium temporis feriati, conformis videtur rationi; quia numerari debet juxtà leges Ecclesiæ, in qua tempus incipere dicitur ab eo puncto, in quo Officium Ecclesiasticum proprium illius temporis incipit. Ita ille.

Perinde ergò mihi videtur, ad controversiam hanc decidendam, sive dicatur: *Ab Adventu*, sive: *A prima Dominica Adventus*. Et idè Concilia, ut sup. vidimus, nunc uno, nunc alio termino utuntur ad eandem rem significandam. Sic etiam non semper dicunt: *A die Cinerum*, vel: *A feria quarta Cinerum*; sed aliquando utuntur his verbis: *In Quadragesima*, vel, *In Quadragesimali tempore*.

Et hinc fortè factum est, ut Mediolani, teste Bonacina q. 3. punct. 13. n. 4. nuptiæ non interdicanter usque ad Sabbathum antè Dominicam primam Quadragesimæ, quòd tunc primum ibi incipiat tempus quadragesimale.

Si autem à me quaeratur; an quæ hæcenus dicta sunt, intelligi debeant etiam de secundis nuptiis, in quibus nulla est nuptialis benedictio sponsi? Nonnulli viri docti (inquit Pontius sup. n. 13.) existimarunt, nullam incurere peccatam Clericum, qui temporibus prohibitis, ad-

207.
Quare prohibitio non extendat se ad diem præcedentem feriam 4. Cinerum.

208.
An sit distinctio hic inter nomen Adventus. & ly 1. dom. Adventus.

Ochagavia.
Diana.

209.
Videtur quod non.

210.
An jam dicta etiam de 2. nuptijs sint intelligenda.

mini-

ministrat ea, quæ Ecclesia designat pro secundis nuptiis, eo fundamento commoti, quòd illa non sint nuptialis benedictio, neque eo nomine censentur in Manuali. Cæterum si rem istam attentius considerassent, aliter respondissent. Mihi enim semper visum est, neque eas cæremonias, quæ pro secundis nuptiis destinatæ sunt, posse tempore prohibito mirari, sine culpa & poenis jure latis.

Affirmat Pontius.

211. Prima probatio.

Et in primis ad id me movet, quod proximè superioribus annis vidi in hac Salmanticensi urbe. Quidam nobilissimi vidui contrahere volebant Matrimonium, & cum esset Quadragesimale tempus, dispensationem à Sedis Apostolicæ Nuntio postularunt, quam denegavit. Quod magno argumento est, etiam eam cæremoniam, licet non appelletur nuptialis benedictio, esse prohibitam illo tempore.

Secunda.

Deinde me movet; quòd jura & antiqua & recentiora, ut ex adductis Canonibus constat, universè loquuntur & de Matrimonio, & solemnitate nuptiali. Sicut ergò antiquis Canonibus etiam viduorum conjugia erant prohibita, etiam & solemnitas illa nuptialis in nuptiis viduorum, de more Ecclesiæ adhibita, prohibita censetur.

212. Tertia.

Præterea: quia Canones tam antiqui, quam recentiores, universè prohibent solemnitatem nuptialem, & non solum nuptialem benedictionem. Illæ autem cæremoniæ, licet non sint nuptialis benedictio, sunt tamen pars solemnitatis nuptialis, ut satis notum est.

Quarta.

Denique pro hac sententia sunt apertissima verba Manualis Salmantini; siquidem strictè prohibet, ne Clerici coràm viduis, vel aliis benedictis, Missam celebrent tempore prohibito. Quare non dubito in hac futurum esse sententia, quicumque attentè consideraverit verba Canonum, quæ sup. isto cap. retulimus. Hactenus Basilium.

213. Opposita sententia probatur ex Rit. Rom.

Ego autem vix dubito, in opposita futurum sententia, quicumque attentè consideraverit verba Ritualis Romani Tit. de Sacram. Matr. ubi specificans solemnitates nuptiarum prohibitas, ait: *Ut nuptias benedicere, sponsam traducere, nuptialia celebrare convivia.* Et ipse Pontius sup. n. 8. nomine istarum solemnitatum intelligit benedictiones nuptiales, & traductionem solemnem, quam convivia & lætitiæ signa comitantur.

Quæro ego jam; Missa quæ celebratur in secundis nuptiis, & aliæ cæremoniæ, quæ adhibentur, benedictiones sunt nuptiarum? Negat Pontius sup. n. 13. ibi: *Quod magno argumento est, etiam eam cæremoniam, licet non appelletur nuptialis benedictio &c.*

Quæro rursùm; Missa & aliæ cæremoniæ suntne traductio solemnem, quam convivia & lætitiæ signa comitantur? Quis non videt Missam posse celebrari coràm sponsis, omisâ traductione sponsæ in domum sponsi, sinè conviviis, vel ullo alio signo lætitiæ? Censent Pontii, illam celebrationem esse prohibitam? Sed quo Canone aut jure, aut in quo Manuali?

Bosco de Matrim. Pars II.

Ecce verba Manualis Salmantini, ut ea refert Pontius sup. n. 8. Item nota, quòd in prædictis temporibus non solum prohibetur benedictio nuptiarum; sed etiam traductio ad domum inter conjuges, donec benedicantur in tempore permisso.... Et licet jam sint benedicti, quia ambo sunt vidui, vel aliis, non debet fieri traductio ad domum sponsi in tempore prohibito. Laici tamen in hoc habent consuetudinem in contrarium. Caveant autem Sacerdotes, ne sint presentes ad talem traductionem directe vel indirectè, celebrando Missam secretè, vel publicè, in præsentia ipsorum. Ubi, ut vides, non prohibetur celebratio Missæ, nisi in quantum ei conjungitur solemnem traductio sponsæ ad domum sponsi.

214.

Referuntur verba Manualis Salmantini, & expenduntur.

Et suspicor, illos nobilissimos viduos, de quo Pontius sup., non solum voluisse contrahere Matrimonium, sicut vidui solent contrahere, absque benedictione solemnem, cum alia cæremonia secundis nuptiis convenienti; sed etiam cum solemnem traductionem, & convivium, aliisque signis lætitiæ, quæ prohibita sunt tempore Quadragesimali, & ideo postulasse dispensationem. Et ita responsum est ad primum motivum Pontij.

215.

Resp. ad 1. probationem Pontij.

Ad secundum & tertium, fateor: jura antiqua, & recentiora universè loquuntur de Matrimonio, & solemnitate nuptiali, & universè prohibent solemnitatem nuptialem, & non solum nuptialem benedictionem; sed nego, cæremonias illas, de quibus hic disputatur, esse partem solemnitatis nuptialis: nam secundum Pontium, ut sup. vidimus, per solemnitatem nuptialem solum intelliguntur benedictiones nuptiales, traductiones & convivia: porrò cæremoniæ illæ secundarum nuptiarum, neque sunt benedictiones solemnem, nec traductio, quam comitantur convivia.

Resp. ad 2. & 3.

Immo, reponit quispiam, omnino sunt traductio; quia etiam hæc fieri solet in secundis nuptiis, uti & convivia.

216.

Arg. contra.

Respondeo: me nunquam negasse, nec velle negare traductionem solemnem in secundis nuptiis esse prohibitam; id enim satis probant jura antiqua & recentiora, quæ universè loquuntur de nuptiis, non distinguentes inter primas & secundas; sed nego prohibitam esse Missam, & alia quæ, seclusâ traductione, solent adhiberi secundis nuptiis, quia verè non sunt benedictio solemnem.

Dissoluitur.

Hinc ad alium casum, propositum à Pontio sup. n. 14. hisce verbis: In nonnullis hujus Dicecesis minoribus oppidis apud Rusticos in more positum est, ut si qui ingruente Adventus tempore volunt contrahere, benedicantur in Sabbato, antè Dominicam primam Adventus, & in ipsa die Dominica fiat solemnem traductio, sponsus in excelso thalamo in medio foro constructo collocatis, & multis ex eodem & vicinis oppidis convocatis concurrentibus, qui post prandia & commessationes choreas ducunt, & munera sponsis, qui in prædicto thalamo confident, offerunt.

217.

Casus quidam ex Pontio.

Ad hunc, inquam, casum respondeo cum Pontio sup., si juris dispositio attendatur, hæc esse etiam prohibita eo tempore; quia pertinent

Resp. Pontij.

K

ad

ad solemnitatem nuptialem. & expressè traductio, convivia, choreæ, imò hæc maximè prohibita sunt, ut ex adductis Canonibus constat. Quare licet præcesserit benedictio in die non prohibito, ea solemnitas nuptialis, quæ et iam prohibita est, illis diebus fieri non potest.

Estque hæc sententia Cajetani Sum. verb. *Nuptiarum peccata*, ubi sic scribit: Et quoniam nuptie tria important (scilicet benedictionem sponsi & sponsæ, traductionem sponsæ in domum viri, & celebrationem convivij) scito tria hæc intelligi his temporibus interdicta. Et quoniam poenæ non sunt extendendæ, nihil aliud est dictis temporibus interdictum: possunt enim contrahi Matrimonia de presenti & Sponsalia. Unde putantes evadere violationem legis, & facientes primum tantum (scilicet benedictionem) in Sabbato ante Adventum, vel Septuagesimam, & in Dominica reliqua duo, non effugiunt legis iram: plus enim sunt prohibita illa duo, quam primum, quod non nisi simul cum nuptiis fit, intelligitur prohibitum, quia illa sunt carnalia, benedictio est spiritualis. Hæc ille.

218. Solemnitas nuptialis non licet in die feriato, quamvis benedictio præcesserit in die non feriato.

Cajetanus.

Et Synodus Mechliniensis (cujus sup. meminimus) celebrata sub Paulo 5. præfidente in ea Reverendissimo ac Illustrissimo in Christo Patre ac Domino D. Matthia Hovio Archiepiscopo Mechliniensi Tit. 10. de Sponsalibus & Sacram. Matr. c. 8. in fine sic ait: *A quibus (scilicet conviviis, choreis & similibus) similiter abstinendum erit, & si Matrimonium antea contractum fuerit, sub pena arbitraria.*

At videtur (inquit Basilius sup.) jam consuetudine antiqua & inveterata receptum, ut ea traductio & solemnitas fiant eo die prohibito, & legem Ecclesiasticam in hac parte abrogasse, & ideò à Clericis sustineri posse, dummodo illi non interfuit prædictæ solemnitati. Idque non obscure indicatur in prædicto Manuali Salmantino, ibi: *Laici tamen in hoc habent consuetudinem in contrarium.* Hæc ille.

Optima profectò legum interpres, consuetudo; nec interpretari tantum potest legem, sed etiam eam abrogare & instituere in his, quæ pendent ab Ecclesia; jam autem tempus feriatum, de quo hæcenus egimus, quantum quantum est, pendet à voluntate Ecclesiæ, quæ licet à principio in universum omnes obligaverit; successu tamen temporis consuetudine potuit tolli, vel in totum, vel ex parte; vel in omnibus mundi Regionibus, vel in aliquibus locis particularibus.

Proinde quidquid sit de jure scripto, de quo hæc præcipue locuti fuimus, consulo omnibus, ut diligenter attendant consuetudinem loci, in quo volunt Matrimonium contrahere, eique se accommodent; non tantum quoad solemnitates nuptiales, sed etiam quoad ipsum contractum. Non solum quoad hoc impedimentum, sed etiam quoad alia, de quibus instituitur.

Probat ex Synodo Mechliniensis.

219. An consuetudine contrarium præscriptum sit. Pontius.

CONCLUSIO V.

Catechismus olim prohibebat Matrimonium, non dirimebat. Hodie amplius non obligat. Uti nec incestus, raptus Sponsatæ &c.

Catechismus est instructio fidei (inquit Sanchez lib. 7. disp. 10. n. 1.) quæ fit antè januam Ecclesiæ super baptizando: diciturque sic à Catechizo, id est, instruo, de quo habetur cap. 54. de Consecr. dist. 4. *Antè Baptismum catechizandi debet hominem prævenire officium, ut fidei primum catechumenus accipiat rudimentum.*

Quod probatur exemplo Christi, ibidem: *Prius ipse Iesus cæci nati oculos luto, ex spato factis, superlinivit, & sic ad aquas Silvæ misit; quia prius debet baptizandus fide incarnationis Christi instrui, & sic ad Baptismum jam credulus admitti, ut sciat, cujus gratia in eo est particeps, & cui jam debitor fiat deinceps.*

Porro forma seu modus catechizandi præscribitur in Rituali Romano tit. de Sacram. Baptismi, §. *Ordo Baptismi adulterum*, hisce verbis: *Deinde sacerdos procedit ad fores Ecclesiæ, & stat in limine, catechizandus vero extra limen. Et si sunt plures maris & feminae, illi ad dexteram sacerdotis, hæc vero ad sinistram statuatur, & sacerdos interrogat: Quo nomine vocaris? Catechumenus respondet, N. Sacerdos: N. Quid petis ab Ecclesia Dei? Respon. Fidem. Sacerdos: Fides quid tibi præstat? Resp. Vitam æternam. Sacerdos: Si vis habere vitam æternam &c.*

Et rursus interrogat: N. Abrenuntias satana? Respondet: Abrenuntio. Interrogat: Et omnibus operibus ejus? Respondet: Abrenuntio. Interrogat: Et omnibus pompis ejus? Respondet: Abrenuntio.

Deinde sacerdos interrogat de Symbolo Fidei, dicens: *Credis in Deum Patrem omnipotentem Creatorem cæli & terræ? Respondet: Credo. Interrogat: Credis & in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, natum & passum? Respondet: Credo. Interrogat: Credis & in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam? Respondet: Credo.*

Et quoniam ad has interrogationes nequit parvulus se respondere; hinc alius nomine ejus respondet, qui & appellatur Patrinus; estque ordinariè idem, qui parvulum levat de fonte, seu tenet in ipso Baptismo. Quamvis fieri possit, ut sit diversus, sive ut unus sit Patrinus in Catechismo, & alter in Baptismo. Igitur Catechismus, qui hic ponitur impedimentum prohibens, & non dirimens Matrimonium, est responsio pro baptizando in ceremoniis baptismalibus.

Rogat aliquis à me, ubi in jure statuatur hoc

220. Quid sit Catechismus hic, ex Sanchez.

221. Forma catechizandi ex Rit. Rom.

222. Patrinus hic appellatur, qui pro parvulo respondet.

223.